

УДК 351.824:330.341.424 (477)

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА РОЗВИТКУ ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПАРКІВ В УКРАЇНІ

Федорчак О. В.,

*к. держ. упр., доц., докторант кафедри державного управління,
Львівський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України,
м. Львів*

Обґрунтовано важливість державної підтримки розвитку в Україні індустриальних парків, що є потужним інструментом залучення інвестицій. Розкрито сутність індустриальних парків та описано їхню класифікацію. Розглянуто сучасний стан розвитку та проблеми функціонування, запропоновано заходи державної підтримки розвитку індустриальних парків в Україні.

Ключові слова: інвестиції, індустриальні парки, державне управління.

Fedorchak O. V.,

*PhD in Public Administration, Associate Professor,
Doctoral Student of the Department of Public Administration,
LRIPA NAPA, Lviv*

STATE SUPPORT FOR THE DEVELOPMENT OF INDUSTRIAL PARKS IN UKRAINE

The article substantiates the importance of state support for the development of industrial parks in Ukraine, which is a powerful tool for attracting investments. The essence of industrial parks is disclosed and their classification is described. The current state of development and the problems of functioning of such parks in Ukraine are considered. Measures of state support for the development of industrial parks in Ukraine are proposed.

Key words: investments, industrial parks, public administration.

Постановка проблеми. В Україні є колосальні можливості для розвитку розгалуженої мережі індустриальних парків, яких позбавлено більшість зарубіжних країн. Це пов'язано з існуванням багатьох тисяч збанкрутілих підприємств, що припинили діяльність, але мають усю необхідну інфраструктуру (під'їзні шляхи, умови для тепло- та водопостачання). Навколо цих підприємств у свій час було сформовано розгалужену виробничу інфраструктуру, яку й нині може бути швидко задіяно і на якій можна відновити виробництво на новій технологічній основі [3]. Попри проголошений пріоритет державної політики щодо стимулювання створення індустриальних парків в Україні значного сплеску їхньої діяльності не спостерігається. В Україні індустриальні парки знаходяться фактично в “зародковому” стані, розвиваються “кількісно”, а не “якісно”. Вони ще не стали тим “магнітом”, який би притягував іноземних інвесторів на терени України. Подолання цієї ситуації – одна з важливих умов відродження української промисловості та економіки в цілому. З урахуванням цього проблеми державної підтримки розвитку індустриальних парків в Україні набувають все більшої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій: Проблеми діяльності індустриальних парків в Україні було неодноразово порушено у вітчизняній науковій літературі. Зокрема, В. Галасюк [2] та О. Молдован [8] розглядали доцільність запровадження індустриальних парків в Україні. Т. Лукашенко [7] вивчала концептуальні питання побудови індустриальних парків. А. Бенюк [1] та А. Рибкіна [15] досліджували типологію індустриальних парків.

© Федорчак О. В., 2018

Г. Олексюк [9] порівнювала індустріальні парки типу *greenfield* та *brownfield*. О. Єгорова [4] описувала засади створення та функціонування транскордонних індустріальних парків. В. Гамалій [3] узагальнював досвід зарубіжних країн щодо діяльності індустріальних парків, С. Лекарь [6] порівнював міжнародні та вітчизняні реалії їхнього функціонування. А. Павлюк [10; 11] описувала інституційне забезпечення розвитку таких парків. В. Поєдинок [12] досліджувала правові засади функціонування індустріальних парків тощо.

Високо оцінюючи внесок зазначених науковців у досліджувану галузь, зауважимо, що заходи державної підтримки індустріальних парків неоднозначно трактуються серед науковців. Питання про надання фіскальних стимулів учасникам індустріального парку викликає найбільше дискусій і застережень стосовно можливості отримання таких пільг монополістами та великим бізнесом. Тому виникає необхідність обґрунтування виваженої державної політики стимулювання розвитку індустріальних парків.

Метою статті є аналіз сутності та видів індустріальних парків, їхнього сучасного стану і проблем функціонування та заходів їхньої державної підтримки для вдосконалення державної політики в цій сфері.

Виклад основного матеріалу. У широкому розумінні термін “індустріальний парк” означає велику ділянку землі з необхідною інфраструктурою, надану для ведення господарської діяльності близькими за спеціалізацією компаніями. Такі парки зазвичай розташовуються на окраїнах міст, поза житловими районами і забезпечуються транспортною доступністю.

Основними **суб'єктами** індустріального парку є: 1) ініціатор, який приймає рішення про створення індустріального парку, надає землю та розробляє концепцію парку; 2) керівна компанія, яка бере на себе зобов'язання щодо облаштування парків і формування кола їхніх учасників; 3) учасники, які здійснюють господарську діяльність на території таких парків [14].

Вітчизняним законодавством встановлено певні вимоги щодо **земельної ділянки**, що може надаватися для створення індустріального парку: 1) така ділянка може розташовуватися в межах або поза межами населених пунктів; 2) може належати до земель промисловості і бути придатною для промислового використання; 3) площа її повинна становити від 15 до 700 га; 4) термін використання земельної ділянки має бути більше 30 років; 5) земельну ділянку в межах індустріальних парків може бути продано або надано в оренду (суборенду) керівній компанії та учасникам парку; 6) на час внесення індустріального парку до реєстру таких парків, на такій ділянці не повинно бути цілісних майнових комплексів, що здійснюють виробництво продукції [14].

На перший погляд, може здатися, що мета створення індустріального парку зводиться лише до передачі в оренду земельної ділянки учасникам такого парку. Однак такий підхід до трактування змісту діяльності індустріального парку є дещо спрощеним. Т. Лукашенко пропонує розширити види послуг, які керуюча компанія повинна надавати учасникам індустріального парку. До таких послуг, вона відносить: електро-, газо-, теплопостачання; водопостачання та водовідведення; утилізацію відходів; будівництво та обслуговування виробничих будівель і споруд; ремонт та сервіс обладнання й устаткування; забезпечення охорони приміщень на території парку; забезпечення пожежної безпеки; створення умов для зберігання сировини, матеріалів і готової продукції; будівництво під'їзних шляхів; створення зон для

паркування автомобілів та “зелених зон”; підготовка проектно-кошторисної документації; правовий захист учасників; реєстрацію підприємств; надання консалтингових, маркетингових, митних та брокерських послуг; надання в оренду ідалень, медпунктів, конференц-залів, переговорних кімнат і кімнат відпочинку [7].

Ініціаторами створення індустріальних парків можуть бути органи державної влади, органи місцевого самоврядування, юридичні або фізичні особи. На підставі цього можна дійти висновку, що будь-яка особа може виступити з відповідною ініціативою та створити індустріальний парк, а самих цих парків може бути необмежена кількість [12] (табл. 1).

Таблиця 1

Класифікація індустріальних парків [1; 6; 15]

Ознака	Вид	Короткий опис
I. Форма власності	державні	ініціатором створення яких є органи публічної влади
	приватні	ініціатором створення яких є фізичні та юридичні особи
II. Тип виробничих площадок	greenfield	парки, збудовані в “чистому полі”, на неосвоєних ділянках
	brownfield	парки, створені на території збанкрутілих підприємств
III. Спеціалізація учасників	універсальні	без обмежень щодо галузевої приналежності учасників
	спеціалізовані	створені для учасників однієї галузі
IV. Модель управління парком	керовані	передбачають наявність керуючої компанії
	некеровані	без керуючої компанії, в яких учасники самі управляють парком
	змішані	в яких функції керуючої компанії надає якірний інвестор
V. Місце розташування	регіональні	розташовані у межах однієї країни
	транскордонні	створені у прикордонних регіонах декількох країн
VI. Статус парку	зареєстровані	зареєстровані в Реєстрі індустріальних парків
	незареєстровані	не внесені до такого Реєстру

За **формами власності** вітчизняні індустріальні парки поділяються на державні і приватні. Зазвичай велика частина індустріальних парків відноситься до державних, хоча в чистому вигляді останніх мало. Найчастіше зустрічається варіант, коли в місцевій владі є можливість виділити земельну ділянку, а компанія готова надати інвестиції для облаштування парку [15].

За **типом виробничих площадок** виділяють два види індустріальних парків: 1) *greenfield* – неосвоєна територія з підведеними комунікаціями і можливістю будівництва промислових об’єктів; 2) *brownfield* – територія з раніше створеними виробничими об’єктами, з наявними будівлями, спорудами та інфраструктурою, на яких проводиться реконструкція або капітальний ремонт відповідно до потреб резидентів парку [11]. На сьогодні з усіх індустріальних парків близько 70 % припадає на *greenfield*.

За **спеціалізацією учасників** індустріальні парки можуть бути універсальними або спеціалізованими. У вітчизняній практиці переважатимуть універсальні парки, які розміщують на своїх територіях найрізноманітніші компанії, що не пов'язані між собою технологічними процесами і належать до різних галузей промисловості. Спеціалізовані парки створюються для учасників однієї галузі, поєднаних технологічними процесами виробництва. Як правило, якірний інвестор, який уже функціонує на території парку, добирає компанії-сателіти під свої потреби, пропонуючи новим інвесторам засновувати бізнес для утворення технологічних ланцюжків з виробником, що вже існує [15].

За **моделлю управління парком** індустріальні парки поділяють на три види: а) керовані, що передбачають наявність керівної компанії, що надає підприємствам площі для розміщення їхніх виробництв, інфраструктуру і низку управлінських послуг; б) некеровані, що передбачають відсутність керівної компанії; при цьому учасники, які розмістили свої виробництва на території парку, самі надають усі необхідні управлінські послуги або залучають для цього сторонні компанії; в) змішані, у яких якірний інвестор виконує функції управління парком [15].

За **місцем розташування** розрізняють регіональні та транскордонні парки. Регіональні парки розміщуються в межах однієї країни. Транскордонні індустріальні парки розташовані на прикордонних територіях двох або більше країн, на яких запроваджено спеціальний режим економічної діяльності [4].

За **статусом** розрізняють: зареєстровані та незареєстровані індустріальні парки. Перші з них внесено до Реєстру індустріальних парків за визначеною процедурою і мають право на отримання державної підтримки.

Створення індустріальних парків в останні роки є основним трендом розвитку економіки регіонів. На сьогодні вже утворено 50 індустріальних парків, майже в усіх регіонах України. Причому в більшості областей ініціюється створення по декілька таких парків. Практично кожен місяць у державному реєстрі з'являється інформація про створення нового індустріального парку (табл. 2).

Аналіз даних дозволяє зробити кілька узагальнень.

1. Незважаючи на доволі велику кількість офіційно зареєстрованих індустріальних парків, говорити про їхні успіхи поки що не доводиться. В Україні переважна більшість парків взагалі не функціонує, лише декілька з них знаходиться на стадії облаштування і тільки чотири індустріальні парки ("Коростень", "Соломоново", "Рясне-2" та "Свема") реально працюють.

2. Затяжна економічна криза змушує уряд вдаватися до жорсткої економії бюджетних коштів. Тому виділення коштів із державного бюджету для розбудови інфраструктури індустріальних парків є дуже обмеженим.

3. Що стосується адміністративно-територіальної приналежності індустріальних парків, то, на перший погляд, розташування їх не має чіткої логіки чи виваженості. Детального плану розташування індустріальних парків в Україні нема. Індустріальні парки розташовано майже в усіх областях України. Проте все частіше закордонні та вітчизняні інвестори "переносять" свої підприємства на захід або ближче до столиці. До лідерів входять Київська та Львівська області, на території яких утворено найбільшу кількість індустріальних парків. Значно менше таких парків розташовано на Сході України. Зокрема, у Луганській області не створено жодного індустріального парку. Зрозуміло, що вплив воєнних дій на території Донбасу, негативно відбивається на рішенні інвестора розмістити там виробництво.

Таблиця 2

Індустріальні парки (ІП) в Україні станом на 10 листопада 2018 р. [5]

№	Область	Назва ІП	Ініціатор створення	Рік	Термін	Площа	Регстр
1	Вінницька	“Вінницький ІП”	Вінницька МР	2016	30	60,70	√
		“ВКХМ”	Вінницька МР	2017	30	19,27	√
2	Волинська	“Нововолинськ”	Нововолинська МР	2017	30	20,00	√
3	Дніпро-петровська	“Кривбас”	Криворізька МР	2014	30	26,03	√
		“Павлоград”	Дніпровська ОДА	2017	30	250,00	√
		“Innovation Forpost”	Дніпровська МР	2018	45	49,51	√
4	Донецька	“Лиманський ІП”	Лиманська МР	2017	40	27,52	√
		“Техносіті”	Костянтинівська МР	2018	49	34,02	√
		“АзовАкваІнвест”	Маріупольська МР	2016	-	29,84	-
		“ХМЗ”	Державна установа	2016	-	270,00	-
5	Житомирська	“Коростень”	Коростенська МР	2014	30	42,20	√
		“Житомир-Схід”	Житомирська МР	2016	40	24,73	√
		“Укреколайн”	Юридична особа	2018	-	40,00	-
6	Закарпатська	“Соломоново”	Юридичні особи	2014	30	66,20	√
7	Запорізька	“Запоріжкран”	Юридична особа	2011	-	5,00	-
		“Мелітополь”	Мелітопольська МР	2018	-	16,30	-
8	Івано-Франківська	“Долина”	Долинська МР	2014	30	27,14	√
		“Бурштин”	Бурштинська МР	2014	-	32,45	-
9	Київська	“Bionic Hill”	Юридична особа	2014	39	56,74	√
		“Перший український ІП”	Юридична особа	2014	40	105,00	√
		“Мироцьке”	Фізична особа	2016	30	33,67	√
		“Фастіндастрі”	Фастівська МР	2017	30	15,00	√
		“Київщина”	Юридична особа	2017	30	118,36	√
		“Біла Церква”	Юридична особа	2018	50	24,14	√
		“Біла Церква 2”	Юридична особа	2018	50	34,71	√
		“БВАК”	Білоцерківська МР	2000	-	250,00	-
“Агровесна”	Юридична особа	2017	-	30,00	-		
10	Кіровоградська	“Олександрія”	Олександрійська МР	2018	49	24,48	√
11	Луганська	-	-	-	-	-	-
12	Львівська	“Рясне-2”	Львівська МР	2014	50	23,49	√
		“Яворівський ІП”	Яворівська РР	2017	30	40,00	√
		“Кам'янка-Бузький ІП”	Кам'янка-Бузька МР	2017	30	24,47	√
		“Новороздільський ІП”	Новороздільська МР	2017	50	46,40	√
		“Сігма Парк Яричів”	Юридична особа	2017	50	15,71	√
		“Захід Ресурс”	Юридична особа	2018	30	20,77	√
		“Львів”	Юридична особа	2017	-	20,00	-
13	Миколаївська	“Енергія”	Миколаївська МР	2018	30	36,00	√
14	Одеська	“IPark”	Фізичні особи	2014	49	16,00	√
15	Полтавська	“Ланнівський ІП”	Юридична особа	2017	49	30,71	√
16	Рівненська	“ІП Рівненської області”	Рівненська ОДА	2013	-	145,13	-
17	Сумська	“Свема”	Шосткинська МР	2014	30	92,00	√
		“Тростянець”	Тростянецька МР	2014	30	39,96	√
		“Патріот”	Юридична особа	2008	-	8,97	-
		“Суми”	Сумська МР	2018	30	23,45	-
18	Тернопільська	“Тернопіль”	Тернопільська МР	2018	30	15,00	√
19	Харківська	“Маїнівка”	Юридична особа	2002	-	110,80	-
20	Херсонська	“Kherson Industrial Park”	Херсонська МР	2016	50	73,00	-
21	Хмельницька	“Славута”	Славутська МР	2014	50	50,00	√
22	Черкаська	“Золотоноша”	Золотоніська МР	2017	30	39,93	√
23	Чернівецька	“Новодністровськ”	Новодністровська МР	2017	30	15,36	√
24	Чернігівська	“Чексіл”	Юридична особа	2010	-	35,00	-

4. Часто на території одного й того самого населеного пункту створюють два і більше індустріальних парків. Зокрема, на території с. Шкарівка Білоцерківського району Київської області у 2018 р. офіційно зареєстровано два індустріальних парки – “Біла Церква” та “Біла Церква 2”. Зазначені парки відрізняються лише площею. У цьому випадку виникає ситуація, коли кожна громада намагається створити власний індустріальний парк, незважаючи на те, що подібний парк уже функціонує поруч.

5. В Україні індустріальні парки створюються в середньому на період від 30 до 50 років. Створені індустріальні парки значно відрізняються за своїми масштабами. Площа індустріальних парків коливається від кількох десятків до кількох сот гектарів. Найменша площа земельної ділянки, відведена під створення індустріального парку, становить 5 га, найбільша – 270 га. Хоча сьогодні й відстежується загальна тенденція до розширення середньої площі індустріальних парків, однак існують і такі парки, зокрема “Патріот” (8,97 га) та “Запоріжжкран” (5,00 га), яких не можна внести до реєстру індустріальних парків через невідповідність їхніх територій до встановлених вимог (площа парку повинна бути більшою 15 га). Відповідно, зазначені парки не отримують державної підтримки, передбаченої для зареєстрованих парків.

6. На даному етапі розвитку характерною є тенденція щодо переважаючого типу індустріальних парків типу *greenfield*. З усіх зареєстрованих індустріальних парків України лише чотири парки належать до типу *brownfield*: “Долина”, “Свема”, “Соломоново” та “iPark”. На нашу думку, розвиток індустріальних парків типу *brownfield* міг би сприяти відродженню занедбаних промислових зон, які “псують” естетику й екологію населених пунктів.

7. У більшості випадків, ініціаторами створення індустріальних парків є органи місцевої влади, які зацікавлені у стимулюванні інвестиційної діяльності на їхній території. Лише невелика частина індустріальних парків створена приватним бізнесом, наприклад: “Укреколайн”, “Соломоново”, “Агровесна”, “Львів”, “iPark”, “Патріот”, “Малинівка”, “Чексіл” тощо.

8. На сьогодні лише в половині зареєстрованих індустріальних парків в Україні є керівні компанії. Для багатьох парків вибір керівної компанії є проблемою. Це можна пояснити тим, що в Україні майже відсутні компанії, що спеціалізуються на наданні управлінських послуг. Крім того, для розбудови інфраструктури індустріальних парків необхідно інвестувати значні кошти. Такі інвестиції є малопривабливими, оскільки характеризуються тривалими періодами повернення капіталу та низькою прибутковістю. Відповідно, керівні компанії, усвідомлюючи всю складність завдань, які їм доведеться розв’язувати, та враховуючи всі ризики, відмовляються співпрацювати з ініціаторами індустріальних парків.

9. Проблемним питанням є також наповнення учасниками вже створених парків. Станом на сьогодні лише в чотирьох зареєстрованих індустріальних парках є резиденти. Таким чином, в Україні виникла ситуація, коли оснащені інфраструктурою будівельні майданчики та виробничі приміщення пустують.

10. Однією з проблем розвитку індустріальних парків є врегулювання земельних питань. З одного боку, в Україні створено необхідні умови для безперешкодного, прозорого доступу до використання земель індустріальних парків. Зокрема, створено систему державного земельного кадастру та державної реєстрації прав на землю, сформовано Публічну кадастрову карту, яка дозволяє будь-кому одержати інформацію про земельні ділянки. Однак законодав-

ством про індустріальні парки передбачено створення їх виключно на землях промислового призначення. А процедура зміни цільового призначення землі з сільськогосподарської на промислову є надто тривалою і дорогою.

11. Значною проблемою є неврегульованість питань із підключенням індустріальних парків до мереж інженерних комунікацій (електроенергії, води, газу, тепла). На цьому шляху існують бюрократичні перепони, пов'язані зі зловживанням монопольним становищем суб'єктів господарювання цих сфер.

12. Процес включення індустріальних парків до Державного реєстру є складний і забюрократизований. В Україні є ті, хто бажає створити індустріальні парки, але навіть ті, хто хоче оформити свій статус офіційно, не можуть пробитися через бюрократичні процедури. Варто зазначити, що, згідно з законодавством, індустріальний парк може бути включено до Реєстру за умови відсутності в його межах цілісного майнового комплексу, що здійснює виробництво продукції. Тобто дійові підприємства на своїй території не можуть створити індустріальний парк та отримувати державну підтримку.

Загалом в Україні створення індустріальних парків є новим досвідом, тому на початковому етапі упровадження та функціонування індустріальних парків вони потребують особливої уваги з боку держави.

На сьогодні державна підтримка ініціаторів, управлінських компаній та учасників індустріальних парків є такою: а) звільнення від сплати *пайової участі в розвитку інфраструктури* населеного пункту в разі будівництва об'єктів у межах індустріальних парків; б) надання *безвідсоткових кредитів та цільового фінансування* з державного бюджету на безповоротній основі для облаштування індустріальних парків; в) спрямування *коштів державного фонду регіонального розвитку* на виконання інвестиційних проектів, що мають на меті створення інфраструктури індустріальних парків; г) звільнення від *оподаткування митом* при імпорті устаткування, обладнання, комплектуючих та матеріалів, що не виробляються в Україні та не є підакцизними товарами, для облаштування індустріальних парків і здійснення господарської діяльності в їхніх межах. На цьому підтримка держави і закінчується.

Аналіз державної підтримки розвитку індустріальних парків в Україні дозволяє зробити низку зауважень.

Виплата **пайового внеску** в розвиток інфраструктури населеного пункту є гострою проблемою для учасників будівельної галузі. Забудовники зобов'язані оплачувати свою участь у розвитку інфраструктури населеного пункту в таких обсягах: при зведенні комерційних об'єктів – до 10 % кошторисної вартості будівництва, при будівництві житлових об'єктів – до 4 % вартості. При цьому чіткої нормативної основи та методології для розрахунку розміру пайового внеску не існує, що створює підґрунтя для корупції. На перший погляд, надана пільга є суттєвою для учасників індустріальних парків. Але справа в тому, що розміщення індустріальних парків у межах населених пунктів у принципі не повинно здійснюватися, оскільки це суперечить одній з основних функцій таких парків – звільнення населених пунктів від промислового виробництва. Тому і надання такої пільги, у випадку розміщення індустріального парку за межами населеного пункту, є необґрунтованим.

Безвідсоткові кредити та цільове фінансування на безповоротній основі для облаштування індустріальних парків можуть надаватися лише за умови, якщо це буде передбачено в Державному бюджеті України на поточний рік та за наявності коштів, яких у бюджеті перманентно не вистачає.

Така норма містить швидше рекомендаційний, а не обов'язковий характер, і у зв'язку з відсутністю у держави відповідних фінансових ресурсів набуває суто декларативного характеру. Крім того, у законодавстві не врегульовано питання щодо розмірів безвідсоткових кредитів, що може призвести до застосування структурами, які надають пільги, суб'єктивних підходів.

Кошти державного фонду регіонального розвитку, відповідно до ст. 24¹ Бюджетного кодексу України, спрямовуються на виконання інвестиційних проектів регіонального розвитку, які передбачають облаштування індустріальних парків (за умови співфінансування з місцевих бюджетів на рівні 10 %). Однак, детально проаналізувавши проекти, що реалізуються за рахунок коштів цього фонду, можна робити висновок, що більшість із них спрямовуються переважно на ремонт дитячих садків, шкіл та лікарень. І лише незначна частина коштів витрачається на створення інфраструктури індустріальних парків.

Процедура отримання **митних пільг**, передбачена вітчизняним законодавством, занадто складна, тому часто інвестори відмовляються від отримання таких пільг. І навіть якщо ініціатори, керівні компанії та учасники індустріальних парків вирішать скористатися безмитним імпортом обладнання на територію України, то для цього їм фактично доведеться пройти бюрократичні процедури щонайменше в чотирьох державних установах (у Міністерстві економічного розвитку і торгівлі, Міністерстві фінансів, Державній фіскальній службі та центральному органі виконавчої влади, до компетенції якого належить сфера виробництва таких товарів), з остаточним затвердженням переліку та обсягу товарів Кабінетом Міністрів України. І лише після цього можна ввозити відповідні товари без сплати ввізного мита. Як наслідок, із часу прийняття Закону України "Про індустріальні парки" та внесення відповідних змін до Митного кодексу України резиденти індустріальних парків не ввозили жодної одиниці обладнання чи устаткування з використанням митних пільг.

Як бачимо, заходи державної підтримки індустріальних парків є недостатніми для розвитку таких парків в Україні. Це робить систему стимулювання розвитку індустріальних парків неповною і такою, що не відповідає очікуванням інвесторів. Крім того, в Україні фактично відсутнє фіскальне стимулювання розвитку індустріальних парків та існує зволікання з його запровадженням. У жовтні 2016 р. Верховна Рада України в першому читанні ухвалила проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України щодо розвитку вітчизняного виробництва шляхом стимулювання залучення інвестицій у реальний сектор економіки через індустріальні парки [13].

Даний законопроект передбачав низку податкових пільг для учасників індустріальних парків: 1) тимчасове звільнення від сплати *податку на прибуток*, отриманого від діяльності в межах індустріального парку, упродовж перших п'яти років зі зменшення базової ставки оподаткування на 50 % протягом наступних п'яти років; 2) розстрочення (рівними частинами) сплати *податку на додану вартість* терміном до 60 календарних місяців (без нарахування відсотків та пені) при ввезенні на митну територію України устаткування та обладнання для облаштування індустріальних парків; 3) встановлення мінімального розміру *орендної плати* за оренду земельних ділянок, а також пільг щодо сплати *місцевих податків*, зокрема *податку на нерухоме майно*, відмінне від земельної ділянки, з об'єктів житлової та нежитлової нерухомості; та *земельного податку* [13].

Загалом ми позитивно оцінюємо зміни, запропоновані законопроектом. Запровадження пакета податкових стимулів для інвесторів повинно стати першим кроком на шляху до розбудови мережі індустріальних парків, що реально діють. Нададі в Україні необхідно докласти набагато більших зусиль, щоб створити, принаймні, рівні умови для інвесторів порівняно з країнами-конкурентами, де існує можливість залучати кредити під 2 % річних, де вже діють податкові канікули у преференції, де новим інвесторам і роботодавцям надають бюджетні компенсації за створення робочих місць до 50 % їхніх капітальних витрат, де їм продають електрику та газ із 30 %-ю знижкою від ринкової вартості, де земля під виробництво надається практично на безоплатній основі [2]. З урахуванням цього, вітчизняний уряд повинен забезпечити не просто сприятливий режим економічної діяльності для учасників індустріальних парків, а більш сприятливий, ніж у сусідніх державах.

Підсумовуючи результати, **можна дійти таких висновків**. В Україні склалися вкрай несприятливі умови для розвитку індустріальних парків. Індустріальні парки розвиваються аналогічно тому, як розвивається і вся країна. Вони не можуть бути вирвані з контексту вітчизняної економіки. Тому для покращання їхньої роботи слід вирішити проблеми, що безпосередньо перешкоджають розвитку бізнесу в Україні. Крім того, слід упровадити низку спеціальних заходів для підтримки таких парків:

- розробити систему податкових стимулів для керівних компаній та учасників індустріальних парків;

- залучати кошти міжнародних донорів та кредити для облаштування індустріальних парків в умовах обмеженості бюджетних ресурсів;

- гарантувати керівним компаніям повернення коштів, інвестованих в інфраструктуру індустріальних парків, застосовуючи механізм відкладених платежів, сутність якого полягає в тому, що держава повертає інвесторам вкладені кошти за рахунок надходжень до бюджету, одержаних за рахунок зростання податкових надходжень у регіоні;

- залучати учасників до облаштування території індустріальних парків та реконструкції інженерних мереж до них, з наступним звільненням учасників від сплати податків на суму інвестованих в інфраструктуру коштів;

- розпочинати пошук інвесторів ще до розбудови інфраструктури парку, на етапі вибору керівної компанії, що дозволить врахувати вимоги учасників до інженерних потужностей та інших технічних характеристик інфраструктури;

- забезпечити безкоштовне приєднання до інженерних мереж для резидентів індустріальних парків та розробити комплексні тарифні плани, які вклячатимуть зниження вартості ресурсів для учасників;

- максимально спростити процедуру відведення земельних ділянок під функціонування індустріальних парків;

- зменшити мінімально допустимі площі земельної ділянки, на якій дозволяється створювати індустріальний парк, з 15 до 5 га;

- внести зміни до законодавства щодо можливості вклячення індустріальних парків з цілісними майновими комплексами до реєстру;

- провести паспортизацію всіх недійових промислових об'єктів, облаштованих інфраструктурою, та сформувати перелік об'єктів незавершеного будівництва (тимчасово призупинених і законсервованих будівництв) і вільних земельних ділянок, інформація про які повинна бути доступна інвесторам;

- розробити план розміщення індустріальних парків для запобігання утворення кількох таких парків в межах одного населеного пункту;

– урахувуючи регіональні диспропорції в розвитку промисловості, стимулювати процес створення індустріальних парків у депресивних регіонах. При цьому обсяг державної підтримки повинен залежати від рівня соціально-економічного розвитку території – чим бідніша територія, тим більший обсяг державної допомоги повинні отримувати учасники індустріального парку;

– організувати систему інформування чиновників, місцевих органів влади, малого і середнього бізнесу про можливості індустріальних парків.

Застосовуючи певну комбінацію заходів державної підтримки, можна досягти значних успіхів у розвитку індустріальних парків в Україні.

Перспективи подальших досліджень полягають у детальнішому вивченні податкових пільг та організації кластерного підходу до розміщення учасників у межах індустріального парку.

Список використаних джерел

1. Беновська Л. Я. Індустріальні парки як інструмент розвитку регіональної економіки: теоретичні аспекти. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2014. № 3 (107). С. 509–517.
2. Галасюк В. В. Індустріальні парки: світовий досвід та перспективи створення в Україні. *Економічний аналіз*. 2018. Т. 28, № 1. С. 40–50.
3. Гамалій В. Ф., Кошик О. М., Легінькова Н. І. Аналіз ролі індустріальних парків в структурній модернізації економіки. *Наукові праці Кіровоград. нац. техн. ун-ту*. Серія: Економічні науки. 2016. № 30. С. 31–39.
4. Єгорова О. О. Щодо заходів стимулювання створення та функціонування індустріальних парків в Україні. *Аналітична записка Нац. ін-ту стратег. досліджень*. Серія: Економіка. 2013. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1340/>.
5. Індустріальні парки в Україні: загальна інформація про індустріальні (промислові) парки, створені в Україні / М-во екон. розвитку і торгівлі України. URL: <http://me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=6463d3ba-aa13-4e54-8db9-0f36642c43d9&tag=IndustrialniParkiVUkraini>.
6. Лекарь С. І. Міжнародні та вітчизняні реалії функціонування індустріальних парків. *Економіка промисловості*. 2017. № 1 (77). С. 80–94.
7. Лукашенко Т. В. Питання побудови бізнес-моделі індустріального парку. *Вісник Львів. ун-ту*. Серія економічна. 2014. № 51. С. 164–172.
8. Молдован О. О. Доцільність запровадження індустріальних парків в Україні. *Економіка промисловості*. 2011. № 2. С. 3–9.
9. Олексюк Г. В. Індустріальні парки України: від концепції до реальності. *Регіональна економіка*. 2017. № 1. С. 98–105.
10. Павлюк А. П., Єгорова О. О. Напрями удосконалення політики стимулювання розвитку індустріальних парків в Україні. *Аналітична записка Нац. ін-ту стратег. досліджень*. Серія: Економіка. 2015. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1734/>.
11. Павлюк А. П. Розвиток індустріальних парків в Україні: проблеми та напрями політики стимулювання. *Економіст*. 2016. № 1. С. 25–28.
12. Поединок В. В. Правовий режим індустріальних парків в Україні. *Вчені записки Таврійського нац. ун-ту ім. В. І. Вернадського*. Серія: Юридичні науки. 2013. Т. 26 (65), № 2-2. С. 138–143.
13. Про внесення змін до розділу XX “Перехідні положення” Податкового кодексу України щодо розвитку вітчизняного виробництва шляхом стимулювання залучення інвестицій в реальний сектор економіки через індустріальні парки: проект Закону України № 2554 а-д від 25 квіт. 2016 р. – URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58867.
14. Про індустріальні парки: Закон України № 5018-VI від 21 черв. 2012 р. *ВВР України*. 2013. № 22. Ст. 212.
15. Рибкіна А. С., Джуха В. М. Індустріальні парки як інструмент формування якісного інституційного середовища регіонів. *Управління економічними системами: електрон. наук. журн*. 2014. № 4 (64). С. 1–17.

Надійшла до редколегії 20.11.2018 р.